

**Cofnodion Cyfarfod PWYLLGOR Y GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD
a gynhaliwyd yn Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa, Aberaeron ac o bell
drwy gynhadledd fideo ddydd Gwener, 9 Mehefin 2023**

YN BRESENNOL: Y Cynghorydd Elizabeth Evans (Cadeirydd) a'r Cynghorwyr Endaf Edwards, Gwyn James, Gareth Lloyd, Caryl Roberts a Mark Strong

Hefyd yn bresennol: Y Cynghorydd Wyn Thomas

Swyddogion yn bresennol: Lowri Edwards (Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Gwasanaethau Democrataidd), a Nia Jones (Rheolwr Corfforaethol, Gwasanaethau Democrataidd)

(10.00am - 11.10am)

1 Ymddiheuriadau
Dim.

2 Datgelu buddianau personol / buddiannau sy'n rhagfarnu
Dim.

3 I ystyried Cofnodion y cyfarfod blaenorol ac i ystyried unrhyw faterion sy'n codi

PENDERFYNWYD cadarnhau cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 24 Mawrth 2023 fel rhai cywir.

Materion sy'n codi

Gofynnodd yr aelodau am hyfforddiant ar lawrlwytho Office 365 i ddyfeisiau personol, gan gynnwys diogelwch a GDPR.

4 I ystyried Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd 2022 - 2023

Cyflwynodd Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Gwasanaethau Democrataidd yr adroddiad i'r Pwyllgor, gan nodi bod yr adroddiad yn cynrychioli faint o waith a wneir gan y Pwyllgor hwn, a phwysigrwyd y gwaith y maent yn ei wneud.

Diolchodd yr aelodau i'r swyddogion am baratoi'r adroddiad, gan nodi bod y fformat diwygiedig yn ei gwneud yn llawer haws darllen yr adroddiad.

Bydd yr adroddiad nawr yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor ar 13 Gorffennaf 2023 er gwybodaeth.

5 I ystyried adroddiad ar Brotocol Ddrafft Mynychu Cyfarfodydd aml-leoliad Llywodraeth Lleol a Darllediadau Electronig o Gyfarfodydd
Cyflwynodd Nia Jones, Rheolwr Corfforaethol, Gwasanaethau Democrataidd yr adroddiad i'r Pwyllgor, gan nodi bod y protocol drafft wedi'i greu i adlewyrchu Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 a Chanllawiau Statudol ac Anstatudol Drafft Llywodraeth Cymru. Nodwyd bod hon yn ddogfen weithredol y gallai fod angen ei haddasu i adlewyrchu

unrhyw newidiadau i Ganllawiau Llywodraeth Cymru a datblygiadau gweithredol.

Nododd yr aelodau nad yw'r protocol yn mynnu bod Cadeiryddion yn bresennol yn Siambr y Cyngor, a nodwyd bod y rheoliadau yn caniatáu i bob Aelod ddewis eu dull o fynychu.

Gofynnodd yr Aelodau hefyd ynghylch ymarferoldeb cadw eu camerâu ymlaen drwy'r amser pan fo ganddynt fynediad cyfyngedig i'r rhyngwrwyd a gofynnon nhw a fyddai'r holl Gynghorwyr, gan gynnwys y rheini nad ydynt yn Aelodau o'r Pwyllgor, yn aros fel 'Panelwyr' drwy gydol y cyfarfod er mwyn osgoi'r oedi o gael eu trosglwyddo wrth godi eu dwylo. Nododd yr Aelodau hefyd bwysigrwydd hybu ymwybyddiaeth a chyfranogiad y cyhoedd, y gellid ei wella ymhellach yn y ddogfen.

Nodwyd mai nod y protocol yw adlewyrchu'r arfer yn bersonol, lle mae aelodau'r pwyllgor fel arfer yn eistedd o amgylch bwrdd y Cabinet, a'r rheini nad ydynt yn Aelodau yn eistedd yn y rhesi allanol. Nodwyd hefyd y byddai hyfforddiant yn cael ei roi i'r holl Gynghorwyr, ar y protocol i gynnwys hyfforddiant ar ymddygiad cyfarfodydd y gofynnodd y Pwyllgor yn flaenorol amdano.

Nodwyd hefyd fod cefnogi cyfarfodydd hybrid, a'r ffrydio byw yn hynod o ddwys o ran adnoddau, a bod datblygiadau yn mynd rhagddynt i ddiwygio'r prosesau ffrydio byw presennol.

PENDERFYNWYD argymhell i'r Cyngor gymeradwyo'r Protocol Drafft Mynychu Cyfarfodydd Aml-leoliad Llywodraeth Leol a Darllediadau Electronig o Gyfarfodydd.

- 6 I ystyried adroddiad ar bapur trafod Cyfarfodydd Aml-leoliad**
Cyflwynwyd adroddiad i'r Pwyllgor yn nodi mai papur trafod yw hwn i ofyn am farn Aelodau'r Pwyllgor ynghylch cyfnod prawf o 18 mis lle cynhelir cyfarfodydd ar gyfer y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a Phwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd o bell yn unig.

Nododd yr Aelodau eu cefnogaeth i'r prawf, gan nodi bod y dull hybrid presennol o ymdrin â'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn hynod heriol i Aelodau sy'n mynychu o Siambr y Cyngor, oherwydd bod y Cadeirydd yn bresennol o bell. Gwnaethant nodi hefyd y byddai cynnwys Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd yn y prawf yn rhoi cipolwg rhagorol iddynt, a phrofiad uniongyrchol o'r dull o bell yn unig.

Nododd yr aelodau y dylai fod yn glir mai cyfnod prawf yw hwn, ac y bydd cyfarfodydd hybrid yn ailddechrau'n awtomatig ar ôl 18 mis, yn amodol ar y pwyllgor hwn yn argymhell i'r Cyngor ei fod yn parhau a'r Cyngor yn cymeradwyo'r trefniadau. Nododd y swyddogion y byddai adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r pwyllgor hwn i gynnwys adborth gan y ddau bwyllgor.

PENDERFYNWYD argymell y cyfnod prawf ar gyfer cyfarfodydd o bell yn unig ar gyfer Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'r Cyngor, yn ei gyfarfod ar 13 Gorffennaf 2023.

7 I ystyried adroddiad ar Strategaeth Hyfforddiant Aelodau

Cyflwynwyd adroddiad i'r Pwyllgor yn nodi bod Canllawiau Statudol ac Anstatudol Drafft Llywodraeth Cymru yn datgan "gallai Cynghorau lunio strategaeth i ddatblygu aelodau". Nodwyd nad yw hyn yn ofyniad statudol, fodd bynnag mae strategaeth ddrafft wedi'i pharatoi sy'n adlewyrchu'r arfer presennol sydd eisoes ar waith yng Ngheredigion.

Nodwyd bod y canllawiau drafft yn rhoi rhestr o bynciau ar gyfer rhaglen hyfforddi barhaus o ddatblygu aelodau y gellid eu cynnwys, ac yr argymhellir bod Cyngor Sir Ceredigion yn cynnwys y pynciau ychwanegol yn ei raglen hyfforddi:

- Hyfforddiant ar rolau penodol y gall aelodau eu cyflawni megis llywodraethwyr neu gynrychiolwyr ar fyrddau iechyd, awdurdodau tân ac achub neu barciau cenedlaethol gan gynnwys briff byr ar ddiben y rôl a chyfrifoldebau'r aelod o ran rhoi gwybod i'r cyngor am ddatblygiadau ar y corff y mae'n cynrychioli'r cyngor arno, lefel y penderfyniadau a ddirprwyir iddynt a sut y gallant gael cymorth i'w cefnogi yn y rôl;
- Hyfforddiant ar rôl cynghorydd fel aelod lleol, dirprwyo swyddogaethau i aelodau wardiau a galwadau gan gynghorwyr am weithredu.

Nododd yr aelodau y byddai angen i'r hyfforddiant ar gyfer cynrychiolwyr ar wahanol gyrrff allanol ganolbwyntio ar rôl y Cynghorydd fel cynrychiolydd y Cyngor.

PENDERFYNWYD

- a) Cymeradwyo ychwanegu'r 2 eitem ychwanegol at y rhaglen gynefino fel y nodwyd uchod; a
- b) Argymell bod y Cyngor yn cymeradwyo'r Polisi Hyfforddiant Cynghorwyr.

8 I ystyried adroddiad ar 'Galwad gan Gynghorydd i Weithredu'

Cyflwynodd Nia Jones, Rheolwr Corfforaethol, Gwasanaethau Democrataidd yr adroddiad i'r pwyllgor gan nodi'r cefndir hanesyddol i'r ddeddfwriaeth 'Galwad am Weithredu'. Nodwyd nad yw hyn yn cael ei adlewyrchu ar hyn o bryd yng Nghyfansoddiad y Cyngor, ac mai nod y protocol hwn oedd amlygu'r ffordd hon o weithredu i Aelodau, gan nodi nad yw hyn yn disodli'r trefniadau presennol o ran craffu a bod profforma ar gyfer cyflwyno 'Galwadau am Weithredu' wedi'i baratoi i gynorthwyo'r Aelodau drwy'r broses.

Nododd yr Aelodau y dylid ystyried y cam hwn pan fetho popeth arall, a'i fod yn fecanwaith pwysig lle mae pob ymgais arall wedi methu.

PENDERFYNWYD argymell y protocol i'w ystyried gan y Cyngor yn dilyn ystyriaeth gan Weithgor y Cyfansoddiad.

9 I ystyried adroddiad ar Gyhoeddiadau'r Cadeirydd

Cyflwynwyd adroddiad i'r pwyllgor yn nodi bod yr argymhelliad wedi'i gynnig i ddechrau gan Arweinwyr y Grwpiau. Nodwyd bod anghysondebau ar hyn o bryd o ran eitemau a gyflwynir yn ystod eitem agenda 'Materion Personol' y Cyngor a bod arolwg o holl Awdurdodau Cymru wedi canfod nad yw arfer presennol y Cyngor yn cael ei adlewyrchu yn unman arall ac mai'r arfer oedd cael 'Cyhoeddiadau'r Cadeirydd' yn hytrach na 'Materion Personol'.

Nododd y Cynghorydd Elizabeth Evans, Cadeirydd y Pwyllgor fod mwy o amser wedi'i neilltuo yn ystod cyfarfodydd blaenorol y Cyngor i gyflwyno materion personol nag ar gyfer trafod materion pwysig megis cyllideb y Cyngor. Nododd yr aelodau ei bod yn bwysig nad yw llais y Cynghorydd yn cael ei golli, ond byddai'r newid arfaethedig yn sicrhau mwy o degwch, ac argymhellwyd bod Cyhoeddiadau'r Cadeirydd yn nodi'r Cynghorydd a'r Ward perthnasol.

PENDERFYNWYD argymhell bod y Cyngor yn cymeradwyo Cyhoeddiadau'r Cadeirydd, gan nodi y dylid cynnwys y Cynghorydd a'r Ward perthnasol.

10 I ystyried adroddiad ar Gomisiwn Gwarineb Jo Cox

Ystyriodd y Pwyllgor yr ohebiaeth a ddaeth i law oddi wrth Gomisiwn Gwarineb Jo Cox, a **PHENDERFYNWYD** gofyn i Lowri Edwards ysgrifennu at y Comisiwn i gynnig ein cefnogaeth a'n parodrwyd i gymryd rhan yn y cyfnod casglu gwybodaeth.

11 I ystyried eitemau ar y flaenraglen

Trafododd yr Aelodau eitemau ar gyfer y Flaenraglen Waith, a oedd yn cynnwys y canlynol:

- a) Protocol ar Les Cynghorwyr a Diogelwch Personol;
- b) Canllawiau i gynrychiolwyr Wardiau Aml-Aelod;
- c) Protocol ar gyfer cyfleusterau ymchwil;
- d) Diwygiad i Gylch Gorchwyl y Pwyllgor; ac
- e) Adolygiad o ddarlledu cyfarfodydd ychwanegol.

Nodwyd bod y materion uchod yn adlewyrchu canllawiau Statudol ac Anstatudol Llywodraeth Cymru, a chytunwyd i ddod â chyfarfod nesaf Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd ymlaen o 7 Rhagfyr i 20 Medi 2023 i ystyried y materion hyn.

12 Unrhyw fater arall y penderfyna'r Cadeirydd fod arno angen sylw brysgan y Pwyllgor

Dim.

Cadarnhawyd yng Nghyfarfod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a gynhaliwyd ar 20 Medi 2023

Cadeirydd: _____

Dyddiad: _____